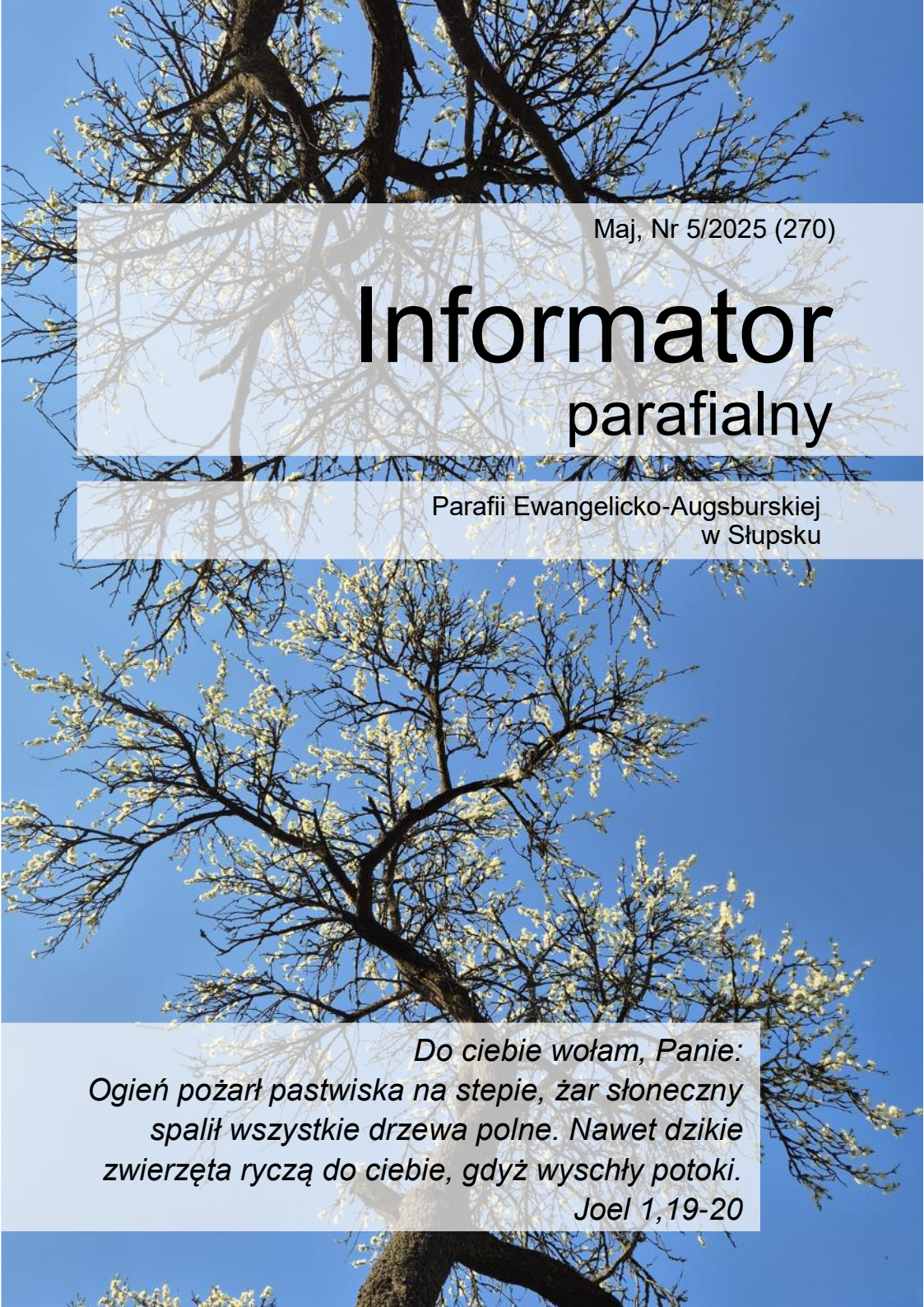

Maj, Nr 5/2025 (270)

Informator parafialny

Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
w Słupsku

*Do ciebie wołam, Panie:
Ogień pożarł pastwiska na stepie, żar słoneczny
spalił wszystkie drzewa polne. Nawet dzikie
zwierzęta ryczą do ciebie, gdyż wyschły potoki.
Joel 1,19-20*

Parafia Ewangelicko-Augsburska w Słupsku

ul. Krzywa 1, 76-200 Słupsk

Kontakt: slupsk@luteranie.pl

tel.: 00 48 (0) 59 842 25 77

Nr konta: PL **25160014621816836860000001**

KOD SWIFT: PPABPLPK

Duchowny:

Proboszcz: ks. Wojciech Froehlich

e-mail: wojciech.froehlich@luteranie.pl

tel. 00 48 59 842 25 77, kom. 605 556 749

Adresy kościołów i kaplic:

Kościół Świętego Krzyża: Słupsk ul. Słowackiego 40

Kaplica w Lęborku: Lębork, ul. Wojska Polskiego 47

Strony internetowe:

www.slupsk.luteranie.pl • www.luteranie.pl

Zdjęcie na okładce: Wojciech Froehlich

Korekta: Anna Froehlich

Słowo duszpasterza

Do ciebie wołam, Panie: Ogień pożarł pastwiska na stepie, żar słoneczny spalił wszystkie drzewa polne. Nawet dzikie zwierzęta ryczą do ciebie, gdyż wyschły potoki. Jł 1,19-20

Drodzy w Chrystusie!

Susza to jeden z tych kataklizmów, których bardzo się obawiamy. W ostatnich czasach często słyszy się o suszy i jej skutkach. Brak opadów deszczu ale także beżśnieżne zimy powodują, że ziemia jest przesuszona a rośliny nie mając wystarczającej ilości wody nie mają szans na rozwój, karłowacieją lub umierają. Susze sprzyjają też pożarom lasów, a tym samym są zagrożeniem dla żyjących tam zwierząt. Wraz ze wzrostem temperatur roślinie zapotrzebowanie na życiodajną wodę, a jej najzwyczajniej w świecie brakuje. Kiedyś brak wody kojarzyliśmy z krajami subtropikalnej Afryki, teraz wizja suszy zagląda i na nasze szerokości geograficzne, dlatego do tego daru jakim jest woda powinniśmy podchodzić z odpowiednim szacunkiem. Kiedy wody będzie brakowało, to cała ziemia odczuje to w bolesny sposób. Podobnie jak opisuje to prorok Joel w swojej księdze. Całe stworzenie będzie wołać do Boga o zmiłowanie.

ks. Wojciech Froehlich
proboszcz

Dzisiaj oprócz suszy meteorologicznej wielu ludzi cierpi na brak Bożego Słowa, na posuchę w kwestiach moralno-duchowych. Dzieje się to paradoksalnie w miejscach i społeczeństwach, które można powiedzieć, mają swobodny i nieograniczony dostęp do życiodajnej wody Słowa Bożego, ale po tę wodę nie sięgają.

Jezus niejednokrotnie mówi o sobie jako o Wodzie Żywej, o tym, że kto napije się tej Wody nigdy już nie będzie pragnął. Z tym przesłaniem jako Kościół Jezusa Chrystusa wychodzimy do świata, do ludzi. Związujemy, że On może nawodnić nasze wyschłe dusze dając im tym samym nową nadzieję i nowe życie. Żyjąc z Jezusem na co dzień nie musimy się obawiać o nasze jutro, bo to On o nie zadba.

Z modlitwą
i błogosławieństwem
Wasz Duszpasterz

Niebo

ks. Wojciech Froehlich

Proboszcz

A nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy przez ich słowo uwierzą we mnie. Aby wszyscy byli jedno, jak Ty, Ojcze, we mnie, a Ja w tobie, aby i oni w nas jedno byli, aby świat uwierzył, że Ty mnie posłałeś. A Ja dałem im chwałę, którą mi dałeś, aby byli jedno, jak my jedno jesteśmy. Ja w nich, a Ty we mnie, aby byli doskonali w jedności, żeby świat poznał, że Ty mnie posłałeś i że ich umiłowalesz, jak i mnie umiłowalesz. Ojcze! Chcę, aby ci, których mi dałeś, byli ze mną, gdzie Ja jestem, aby oglądali chwałę moją, którą mi dałeś, gdyż umiłowalesz mnie przed założeniem świata. Ojcze sprawiedliwy! I świat cię nie poznał, lecz Ja cię poznałem i ci poznałem, że Ty mnie posłałeś; i objawiłem im imię twoje, i objawię, aby miłość, którą mnie umiłowalesz, w nich była, i Ja w nich.

Jan 17,20-26

Droży w Chrystusie!

Lubisz patrzeć w niebo? Powiem, że jest ono dla mnie czymś niesamowitym, fascynującym. O różnych porach dnia i nocy, w różnych porach roku. Raz ponure i zachmurzone, kiedy indziej błękitne z malowniczymi chmurami i przebijającymi się promieniami słońca. Nocą rozświetlone gwiazdami i blaskiem księżyca w różnych fazach. Nigdy takie samo, a jednak to samo. Przestrzeń niesamowita, na pewno nie do końca zbadana. Ciągłe dla wielu zagadkowa i tajemnicza. Można powiedzieć, że nic dziwnego, że to właśnie niebo odgrywa w Biblii tak ważną rolę jako miejsce przebywania Boga, który w swojej naturze

jest również tajemniczy i piękny w swojej mądrości. Jest niezbadany, ale ciągle taki sam. Niebo to przedmiot tęsknoty każdego chrześcijanina, ponieważ utożsamiane jest z nieustanną obecnością Boga i z przebywaniem z Bogiem na wieczność.

Biblia, zarówno w Starym jak i w Nowym Testamencie, w niebie sytuuje źródło wszystkich najważniejszych dla człowieka Bożych decyzji. Anioł z nieba zwiastuje narodzenie Jezusa, w dniu chrztu Jezusa nad Jordanem z nieba słychać głos Boga

Ten jest Syn mój umiłowany, po czterdziestodniowym poście Jezusa na pustyni i po kuszeniu Go przez szatana, to z nieba przystąpili aniołowie, aby mu służyć. Gdy Piotr, Jakub i Jan byli świadkami przemienienia Jezusa z nieba pojawili się Mojżesz i Elias, który nota bene zgodnie z relacją starotestamentowej 2. księgi Królewskiej 2,11 został wzięty do nieba. Jezus uczy uczniów zwracać się do Boga: *Ojcze nasz, który jesteś w niebie...* W tajemniczości i nieskończoności nieba, wyrażona jest tajemniczość i wieczność

Boga. Jezus jako Bóg objawiony, który przyjął postać człowieka i stał się podobny do nas, odkrył po części Bożą tajemnicę ukazując prawdę o tym, że zostaliśmy stworzeni z

woli Boga na Jego obraz i podobieństwo. Tak więc podążając za tymi i wieloma innymi przykładami „ingerencji” nieba w życie ludzi na ziemi stajemy dzisiaj wpatrzeni w niebo, nie dlatego że jest takie piękne, ale dlatego, że Jezus powraca do miejsca swojego pochodzenia, jako osoba Trójcy Świętej nierozdzielnie związana z Bogiem Ojcem – stwórcy i Duchem Świętym obiecany i stale obecnym na ziemi, jako pocieszyciel człowieka.

Tekst Ewangelii święta Wniebowstąpienia stanowi pewnego rodzaju

ju kontynuację tematyki niedzieli Rogate, mówiącej o modlitwie. W niedzielę przed świętem Wniebowstąpienia słyszymy o tym, czego Jezus nauczał o modlitwie i tego jak

uczy nas się modlić, dzisiaj słyszymy jak Jezus sam modli się do Ojca.

Słowa modlitwy wypowiedzianej przez Jezusa tuż przed pojmaniem w Ogrodzie Getsemane nazywamy Modlitwą Arcykapłańską. Przepelniona jest ona troską Jezusa o uczniów, którzy często okazywali swoją słabość, wypływającą z ludzkiej natury, ale także o tych wszystkich, którzy kiedyś uwierzą w Jezusa jako Zbawiciela - Mesjasza. Słowa tej szczególnej modlitwy Jezusa są kwintesencją Boga, który jest Miłością, ale są także traktatem teologicznym mówiącym o jedności osób boskich – Jezus mówi: *Jak Ty Ojczyne mnie a ja w Tobie...*

Poznanie Boga, który jest Miłością jest motorem napędowym do działania człowieka. Bóg jednak zna słabość ludzkiej wiary. Możemy przekonać się o tym czytając Słowo Boże, Nie wszyscy jej „bohaterowie” byli tak silnej wiary i mieli tyle zaufania w Bogu, co np. Noe, Abraham, Eliasza czy Hiob. Byli i tacy, i to nomen omen wśród najbliższych towarzyszy Jezusa, którzy miewali problemy z wiarą, jak np. Piotr, Tomasz, czy Judasz... To właśnie ze względu na kulejącą wiarę człowieka, jedną z Bożych decyzji było wcielenie Jego Syna, aby ludzie zobaczyli, że Bóg tak naprawdę jest blisko człowieka i bliski człowiekowi, i chce dla człowieka tego co naprawdę dobre. Chce wyrwać go z siodeł grzechu i zniewolenia i chce da-

rować mu wolność. W jakimś sensie obrazem wolności może być niebo - przestrzeń, która nie jest ograniczona, jest nieskończona. Do tej „przestrzeni” odchodzi a właściwie powinno się powiedzieć wraca Jezus, żegnając się ze swoimi uczniami i dając im nakaz misyjny w słowach: *Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię kto uwierzy i ochrzczony zostanie będzie zbawiony.*

To jest Jezusowe wezwanie do jedności w nauczaniu Słowa i w sakramencie Chrztu. To są słowa obietnicy nakreślające perspektywę dla człowieka. Perspektywę, która wychodzi poza horyzont życia.

Czym zatem jest dla nas, w praktycznym wymiarze, Święto Wniebowstąpienia? Na pewno jest potwierdzeniem boskości Jezusa. Nikt inny jak tylko osoba boska mogła wstąpić do nieba. O Eliaszu czy Henochu napisane jest, że zostali wzięci do nieba, a więc była to Boża ingerencja. Pomijając nasze ewangelickie podejsze do tematów maryjnych, kościół rzymsko-katolicki uznaje dogmat z 1854 roku, że Maria także została wzięta do nieba. Tylko Jezus WSTĄPIŁ – bez niczyjej ingerencji, powrócił tam skąd przyszedł.

Spoglądanie w niebo, za wstępującym tam Jezusem, jest dla nas początkiem oczekiwania na Jego powrót na ziemię, na sąd – tzw. Sąd Ostateczny, w wyniku którego nastąpi weryfikacja tego, o co modlił się Jezus. *Aby wszyscy byli jedno, jak*

Ty, Ojcze, we mnie, a Ja w tobie, aby i oni w nas jedno byli, aby świat uwierzył, że Ty mnie posłałeś.

Wniebowstąpienie Jezusa jest motywacją dla naszej wiary, jej

wzmacniania abyśmy, gdy powróci, okazali się mocni w wierze i spełnieniu miłością płynącą z Ewangelii.

Amen.

Trudne, ale przydatne słowa

Apokryfy (gr. ἀπόκρυφος, ápókryphos – ukryty, tajemny) lub pseudoepigrafy – określenie używane obecnie głównie w kontekście religijnym wobec ksiąg o tematyce biblijnej, uważanych za nienatchnione i co za tym idzie niewchodzących w skład Kanonu Biblii. We wczesnym chrześcijaństwie i to w jego najwcześniejszym okresie piśmiennym, tego rodzaju księgi zostały odrzucone, gdyż uznano, że nie zostały one napisane bezpośrednio pod wpływem Ducha Świętego. Znaczenie biblijne jest dwojakie: po pierwsze, to utwory o tematyce biblijnej, nie zawarte w kanonie Starego i Nowego Testamentu — takie znaczenie jest wspólne dla literatury katolickiej i protestanckiej lub, po drugie, określa się nim w literaturze protestanckiej księgi ST znajdujące się w *Septuagincie* (greckie tłumaczenie ksiąg Starego Testamentu) i *Wulgacie* (łacińskie tłumaczenie Biblii), a których brak w kanonie żydowskim. Te apokryfy nazywamy także księgami deuterokanonicznymi. Należą do nich: *1 i 2 Księga Machabejska*, *Księga Mądrości*, *Księga Syracha*, *Księga Tobiasza*, *Księga Judyty*, *Księga Barucha*. Istnieje cały szereg apokryfów Nowego Testamentu, natomiast nie ma w nim ksiąg deuterokanonicznych.

KALENDARZ I WYKAZ OFIAR OGÓLNOKOŚCIELNYCH

1. Fundusz Socjalny (sty.): 369,00 zł
2. Fundusz Stypendialny (luty): 350,10 zł
3. Diakonia Polska (1. n. pas.): 669,70 zł
4. Fundusz Bratniej Pomocy im Gustawa Adolfa: IV-VI
5. Skarbonka Diakonijna: 835,30 zł
6. Ofiara żniwna na Domy Opieki: X
7. Fundusz Ewangelizacyjno-Misyjny: IX
8. Ofiara na diasporę: XI

EWANGELICKIE POMORZE MIEJSCA I LUDZIE

Słupsk i Pomorze Środkowe, to obszar, którego mieszkańcy są przywiązani do przestrzegania prawd biblijnych, ale i otwarci na nowinki religijne. Początki Reformacji na terenie miasta datuje się na 1517 r., kiedy to doszło do poważnego sporu z miejscowym duchowieństwem w sprawach podatkowych. Szerzenie podglądów Lutra zaowocowało przyjęciem luteranizmu przez słupszczyzan w 1525 r.

Po oficjalnym wprowadzeniu Reformacji Słupsk stał się miejscem pierwszej wizytacji kościelnej kierowanej przez J. Bugenhagena. Tutaj też siedzibę miała jedna z trzech superintendentur generalnych Pomorza.

Wiek XVIII obrodził aktywnością pietystów, którzy stworzyli jeden z najaktywniejszych na Pomorzu ośrodków tego ruchu. Istotną rolę w ruchu pietystycznym odgrywali duszpasterze z powiatu słupskiego. Jeden z nich P. Schimansky był herrnhutystą.

W XIX w. przychylność mieszkańców wobec nowinek religijnych oraz silne przywiązanie do prawd biblijnych, pozwoliły na działalność na tym terenie postaci znaczących w dziewiętnastowiecznym przebudzeniu religijnym, takich jak filozof F. Schleiermacher, czy kompozytor G. Knak.

W latach trzydziestych i czterdziestych XX w. na terenie Pomorza Środkowego w Kościele ewangelickim ścierały się wpływy faszystów i ich przeciwników. W opozycji wobec biskupów K. Thoma i L. Müllera działało wielu członków Kościoła Wyznającego, w tym m.in. D. Bonhoeffer.

W Informatorze Parafialnym prezentujemy miejsca i osoby ważne dla dziejów pomorskiego ewangelicyzmu.

ROWY, OBJAZDA

Zarys dziejów Rowów

Rowy (niem. Rowe) – nadmorska wieś letniskowa, dawniej osada rybacka. Legenda głosi, że założyli ją uciekinierzy z Wolina po napaści Wikingów. Przy ujściu rzeki Łupawy znajdowały się dwie osady: Wielkie Rowy (Gross Rowe) i Małe Rowy (Klein Rowe). Połączenie obu części

w jedną wieś nastąpiło na mocy zarządzenia z 29 III 1909 r. wydane-go przez cesarza Wilhelma II. Most łączący obie miejscowości został oddany do użytku w 1933 r. Wcześniej, przez 40 lat pomiędzy osadami kursował prom, który został zbudowany przez mieszkańców z materiału po rozbitej podczas sztormu barce.

Pierwsza historyczna wzmianka o Rowach zachowała się w dokumencie z 1282 r. wystawionym przez księcia Mściwoja II, nadającym m.in. osadę Rou zakonowi norbertanek ze Słupska. Wielkie Rowy były własnością klasztorną, a Małe Rowy stanowiło dobra rycerskie. W 1350 r. rycerz von Bartowitz otrzymał w lenno prawo

do połowu śledzi w Rowach. Ok. 1493 r. właścicielem Wielkich Rowów była rodzina von Bandemer. W 1535 r. klasztorną część wsi przejął zwolennik Reformacji Jakob von Ramel. Od 1553 r. wieś przechodzi na własność rodziny von Suawe, której członkowie pełnili ważne funkcje państwowe i dworskie oraz działali na rzecz rozwoju protestantyzmu, a ks. Bartłomiej Suawe (biogram – IP nr 3/2023) był ewangelickim biskupem kamieńskim. W późniejszych latach wieś weszła w skład dóbr królewskich.

Po I wojnie światowej w Rowach osiedlili się malarze tacy jak Max Pechstein (biogram poniżej), Karl Schmidt-Rottluf i Siegfried Reich (biogram poniżej). Od tego czasu Rowy zajmują szczególne miejsce we współczesnym malarstwie.

W 1939 r. wioskę zamieszkiwały 264 osoby. Według danych z 31 XII 2021 r. miejscowość liczyła 375 mieszkańców.

Zarys dziejów Objazdy

Objazda (niem. Wobesde) – stara wieś pomorska, położona 10 km na wschód od Ustki. Według spisu powszechnego w 1939 r. liczyła 733 mieszkańców. Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1281 r. Wówczas książę Mściwoj II przekazał ją klasztorowi Norbertanów w Białobokach. W 1294 r. osada nosiła nazwę Wobasdo. W 1523 r. majątkiem w Objęździe zarządzał Bartholomeus Zarnow. Po wygaśnięciu tego rodu wieś stała się lennem Antonisa

von Natzmer. W 1780 r. przeszła na własność majora Jakoba Georga von Bandemera. Objazda składała się wówczas z 25 zabudowań mieszkalnych i mówiono tu jeszcze po kaszubsku. W 1800 r. we wsi porozumiewano się wyłącznie w języku niemieckim. Około 1820 r. przeszła ona w ręce hrabiego von Schlieffena z Berlina, w imieniu którego majątkiem zarządzał szambelan von Schmeling. Kolejnym właścicielem Objazdy został hrabia von Krockow, który w 1838 r. sprzedał ją Eugenowi Kutscherowi. W majątku Kutscherów dwukrotnie dochodziło do pożarów (1874 i 1882). W latach 1895-97 jego syn Ernst wybudował nowy pałac. Po śmierci Ernsta majątek przejął jego najstarszy syn Erich, który zmarł w 1911 r., w wieku 36 lat. Ostatnią właścicielką majątku w Objeździe była Käte Kutscher zd. Ehlert. W 1925 r. tylko 8 mieszkańców deklarowało katolicyzm. Pozostali mieszkańcy byli wyznania ewangelickiego. W 1903 r.

Kościół ewangelicki w Objeździe (lata 30-te XX w.)

we wsi nauki głosił przedstawiciel sekty proroka Toberera ze Szwajcarii. W 1929 r. przybyli tu amerykańscy misjonarze Kościoła Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich (mormoni), którzy prowadzili misję wśród mieszkańców. Udało im się przekonać do swojego wyznania trzy mieszkanki, które stały się założycielkami grupy mormonów. Były to: Marie Kutschke, Meta Gennrich i najprawdopodobniej Marta Lawrenz. Rok później dołączyła do nich Margareta Pawelke. W gminie Objazda było 33 mormonów. Spotkania odbywały się w domu Marty Kutschke.

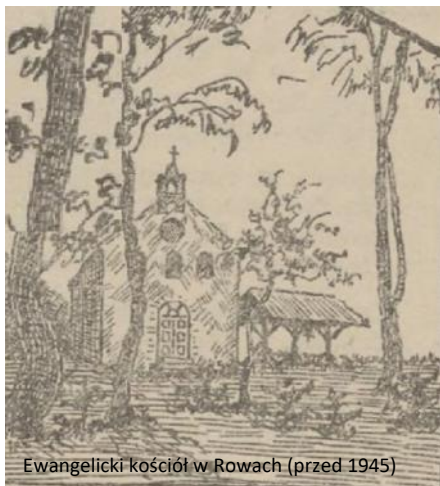
W 2021 r. Objazdę zamieszkiwało 917 osób.

Kościół w Rowach

Pierwszy kościół w Rowach był posadowiony na Wzgórzu Cmentarnym zwanym również „Lippitze”. Była to budowla o konstrukcji ryglowej. Uległa zawaleniu 9 II 1558 r. podczas silnego sztormu. Drugi kościół w 1750 r. ufundował Georg von Ramel. W 1844 r. świątynię rozebrano z powodu groźby zawalenia. Obecny kościół wybudowano na stabilniejszym gruncie oddalonym o 200 m na północny zachód od Wzgórza Cmentarnego. Świątynia w stylu neoromańskim została wybudowana w latach 1844-49. Materiał na budowę czerpano z Kamiennej Wyspy na jeziorze Gardno. Niektóre prace wykonano odpłatnie, inne w czynnie społecznym. Budowa pod patronatem

królewskim została szybko zakończona. Zostało kilka drobnych prac wykończeniowych, o które zadbał pastor dzięki ofiarności mieszkańców. Koszt budowy w 2/3 pokrył król Fryderyk Wilhelm IV. Niestety, ściana frontowa z małym parawanem na szczycie była za słaba, aby zawiesić na niej dzwony. Uroczystość konsekracji kościoła odbyła się w niedzielę 16 II 1845 r.

75. rocznicę konsekracji kościoła w Rowach celebrowano uroczystie w

Evangelický kostel v Rowach (před 1945)

lutym 1920 roku. Patronka parafii (pani Kutscher) podarowała z tej okazji tablice upamiętniające poległych w wojnie światowej żołnierzy z Rowów. Małe, proste, drewniane tablice zawieszono w kościele. Padła też obietnica upamiętnienia pomnikiem poległych w I wojnie żołnierzy. Pomnik odsłonięto w czerwcu 1922 roku.

Nowe dzwony w Rowach zawieszono uroczystie 1 X 1922 roku w zewnętrznej dzwonnicy. Sposób lokacji dzwonów w Rowach jest przyk-

ładem dzwonnicy zewnętrznej. Zawieszono w niej dwa dzwony z giserni Ulrich & Weule. Wybór nie był przypadkowy. Firma miała siedzibę w Bockenem w hrabstwie Hildesheim, gdzie prezydentem okręgu był Wilhelm Kutscher urodzony w Objeździe. Dzwony z Rowów: jeden mniejszy, drugi większy mają w objętej fryzem szyi - zdobionej liśćmi dębu - rok powstania „1922”. Niżej na płaszczu znajduje się znak firmy Ulrich & Weule i nazwy dwóch miejsc: Apolda i Bockennem. Inskrypcje są skorodowane, pierwsza nawiązuje do faktu przetapiania dzwonów w czasie

Statek wotynny w Rowach (2016)

wojny, druga była rodzajem upamiętnienia poległych żołnierzy.

Wypożyczenie zabytkowe: nastawa ołtarzowa k. XIX w. (na emporze organowej), chrzcielnica 2 poł. XIX w., empora i prospekt organowy k. XIX w., statek wotywny z XIX w., 2 dzwony z 1922 r.

Kościół w Objeździe

W środku wsi na wzgórku stoi szachulcowy kościółek zbudowany w 1606 r., a następnie rozbudowany w XIX w. Pierwotną jednonawową bryłę zamyka dwuspadowy dach kryty karpówką. Od strony północno-zachodniej dach wieńczy ośmioboczna drewniana wieża (latarnia)

kościół poewangelicki w Objeździe (2025)

pokryta cebulastym dachem z blachy. Na szczycie „powiewa” barokowa chorągiewka z kutego żelaza, prostokątna z wywiniętym dolnym wąsem i wyciętym napisem „Anno 1606”. Przez lata wieża kościoła stanowiła ważny punkt nawigacyjny dla rybaków, ponieważ widoczna jest z morza i jeziora Gardno.

W 1617 roku właścicielem Objeździe był Antonius von Natzmer, prawdopodobnie był on fundatorem ołtarza i ambony. Ołtarz łączył się z amboną tuż przy murze (w takim kształcie przetrwał do okresu powojennego). Ołtarz z centralnym obrazem przedstawiającym ukrzyżowanie na Kalwarii miał po bokach herby fundatorów: Antoniusa Natzmera i jego żony z domu Weyers, oraz rok „1631”. Na odwrocie konstrukcji ołtarza widniał napis „1793”, wskazujący zapewne rok jego powstania.

W XVIII wieku kościół wyposażono w elementy w stylu barokowo-ludowym, między innymi blisko dwumetrowej długości ławy z malo-

Wnętrze kościoła w Objeździe ze statkiem wotywnym (1918)

wanego drewna w oddzielnym zamkniętym ozdobnym segmencie tuż przy

ołtarzu, w nawie bocznej. Z tego miejsca w liturgii uczestniczyli właściciele majątku, mieszkający w pałacu sąsiadującym z kościołem.

Nawę boczną, dobudowaną w wieku XVIII, wyposażono w skromny instrument organowy z jednym manuałem, registrami pedałowymi i klinowym miechem jednoczęściowym. Cynowe lichtarze stanowiące wyposażenie kościoła zostały przeniesione do Muzeum Pomorza Środkowego. We-szły w skład muzealnej kolekcji wyrobów cynowych. Podobnie jak w wielu innych kościołach w tym rejonie w kościele był zawieszony model statku, który przypominał o zawodzie wielu członków społeczności zborowej, a niebieski pas pod sklepieniem zachowany w zagłębieniu budynku symbolicznie łączył położone nad jeziorem Gardno pomorskie wioski.

Zachowane zabytkowe wyposażenie to: prospekt organowy 8 głosowy z k. XIX w. umiejscowiony na posadzce, zbudowany przez Christiana Friedricha Völknera, dzwon z 1655 r. oraz barokowo-ludowa empora zaprojektowana jako pilaster z malowanego drewna nad wejściem, tworząca kruchtę.

Parafia ewangelicka

Parafia luterańska w Rowach funkcjonowała od czasów Reformacji. Obejmowała mieszkańców trzech

gmin wiejskich: Schönwalde (Dębina) z przysiółkami: Glashütte, Holzkaten i Neuer Hof; Wobesde (Objazda) z osiedlami: Alte Mühle, Alter Sandkrug, Alte Ziegelei, Erlenhof, Louisenbusch i Neuer Sandkrug oraz Rowe (Rowy) z osadą Klein Rowe. Od 1817 r. parafia znajdowała się pod jurysdykcją Synodu Słupsk Stare Miasto, wcześniej podlegała niepodzielonej jeszcze Diecezji słupskiej. Filiał zboru w Objęździe z własnym kościołem funkcjonował co najmniej od 1590 r.

Przez długi okres czasu parafia obejmowała zarówno Niemców, jak i Kaszubów. Ewangelicy duchowni głosili kazania w języku kaszubskim prawdopodobnie do 1830 r., w liturgii niemieckiej posługiwali się narzeczem plattdeutsch.

W 1921 r. władze kościelne zarządziły przeniesienie siedziby parafii z Rowów do Objazdy. Do przeniesienia nie doszło ze względu na brak plebanii w Objęździe, której budowa pochłonięłaby wysokie koszty. Również parafianie z Rowów i Dębiny byli przeciwni przeniesieniu siedziby probostwa.

Plebania ewangelicka w Rowach (przed 1945)

W 1924 r. w statystykach kościelnych wykazywano 1308 luteran tworzących parafię w Rowach (Rowy – 542, Objazda – 766), natomiast w 1932 r. – 1300 ewangelików (Rowy – 500, Objazda – 800). W 1940 r. wszyscy mieszkańcy deklarowali się jako ewangelicy. Parafia liczyła 1322 mieszkańców.

Duchowni luterkańscy.

Proboszczami Parafii ewangelickiej w Rowach byli: ks. Elias Tinellus (1590-93), ks. Paul Mantey (1635-43), ks. Joel Polzin (1644-?), ks. David Buntius (1671-?), ks. Giennak, ks. Christophorus Gebel (1696-?), ks. Michael Renseken (1703-13), ks. Johannes Jarcke (1713-36), ks. Christian Gruska de Grabowsky (1736-55), ks. Reinhold Fischer (1755-63), ks. Matthias Dorsch (1763-99), ks. Johannes Fleischer (1800-20), ks. Eduard Heinrich Haese (1821-37), ks. Eduard Heinrich Wilm (1838-42), ks. Karl Friedrich Jonathan Horn (1843-51), ks. Johann Friedrich Nahgel (1851-71), ks. Ernst Hermann Reinhold Pieper (1871-74), ks. Adolf Carl Paul Schultz (1874-78), ks. Karl Gustav Franz Bergin (1878-96), ks. Emil Gustav Bernhard Schröder (1896-1911), ks. Emil Max Wilhelm Müller (1912-18), ks. Theodor v. Siscard (1919-23), ks. Erich Kramer (1923-27), ks. Franz Kypke (1929-40), ks. Heinz Schimmelpfennig (1940-45).

Cmentarze parafialne

W każdej z gmin tworzących parafię ewangelicką w Rowach utworzono cmentarze ewangelickie. Cmentarz przedwojennych mieszkańców Dębiny posadowiono na wzniesieniu, po prawej stronie drogi do Rowów. Zachowała się wyraźna granica północno-zachodnia, którą tworzą świerki i lipy. Cmentarz został całkowicie zniwelowany. Obecnie wzniesienie jest porośnięte drzewami i krzakami, które tworzą las. W latach 90 XX w. znajdowały się tutaj jeszcze: żeliwny, ażurowy krzyż z grobu dziecięcego, fragmenty tablicy inskrypcyjnej, wykonanej z białego granitu oraz część figury anioła.

W marcu 1945 r. przy dawnej hucie szkła w Dębinie został zastrzelony przez żołnierzy radzieckich niemiecki pilot, który przymusowo wylądował koło jeziora Gardno. Został on pochowany przy dawnym zakładzie.

W Objeździe przed powstaniem na początku XIX w. cmentarza parafialnego, zmarłych grzebano wokół kościoła. Do dzisiaj na terenie przykościelnym zachowało się wiele polnych kamieni, które mogły pełnić rolę nagrobków na mogiłach sprzed XVIII w. Po drugiej stronie świątyni zachowała się kwatery rodowa Kutscharów, w której zachowały się 2 kamienne krzyże. Dla zachowania pamięci po przodkach, we wschodniej części cmentarza członkowie tej rodziny wybudowali ścianę pamięci z czerwonej cegły. W siedmiu wnękach w kształcie krzyża umieszczono tabliczki upamiętniające 15 zmarłych.

Na zachodniej skarpie cmentarza znajduje się postawiony w 1920 r. pomnik upamiętniający poległych

Pomnik poległych w I wojnie światowej mieszkańców Objazdy

podczas I wojny światowej. Autorem pomnika jest prof. Karl Sandtrock z Hildesheim. Umieszczono na nim stylizowane herby Pomorza i Prus. W

jego centralnej części znajdują się imiona i nazwiska poległych mieszkańców Objazdy i Dębiny. Na prawo

Kamień Hindenburga w Objedzie (2025)

od opisywanego pomnika znajduje się granitowy obelisk. Upamiętniał on feldmarszałka Paula von Hindenburga.

W okresie XVIII w. i XIX w. cmentarze zaczęto zakładać poza terenem kościoła. Można przypuszczać, że nowy teren pochówkowy położony na zachód od kościoła powstał w XIX

wieku. Cmentarz ten jest nadal czynny. Przed wojną znajdowało się jeszcze jedno wejście od strony kościoła. W trakcie porządkowania cmentarza pod nowe pochówki stare groby uległy likwidacji. Wśród nagrobków z lat 60. XX w. znajduje się miejsce spoczynku ewangelika Otto Barta, rybaka z Rowów. Został on pochowany przez osadników polskich, których uczył rzemiosła rybackiego.

Cmentarz w Rowach posadowiony był na wzniesieniu terenu o kształcie elipsy. Nie zachował się układ kwater i grobów. Cmentarz pierwotnie był otoczony murem z kamienia polnego.

W 1903 r. Rada Parafialna wydała zgodę na rozbiórkę muru, celem przeznaczenia kamienia na budowę drogi do Dębiny. Warunkiem rozbiórki muru było otoczenie cmentarza żywopłotem, który posadzono wiosną 1906 r. Na cmentarzu oprócz mieszkańców wsi pochowano rozbitków wielu narodowości, m.in. Szwedów, Holendrów, Francuzów, a nawet Arabów. Według zapisów w kronice kościelnej, w latach 1796-1936 w pobliżu Rowów rozbiło się co najmniej 25 statków. Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym z 29 XII 1874 roku za pochówek zmarłych podczas katastrof morskich odpowiedzialny był wójt gminy nadmorskiej.

feldmarszałek Dubislav Gneomar von Natzmer (* 14 IX 1654 Chocimin, pow. koszaliński - † 13 V 1739 Berlin), pruski wojskowy, oficer kawalerii, generał, feldmarszałek, pietysta;

uczestnik wojen ze Szwedami, Turkami, Holendrami i Francuzami; 1708 generał porucznik, 1728 feldmarszałek; właściciel Objazdy, gdzie dał się

poznać jako gorliwy ewangelik i aktywny wyznawca zasad pietystycznych; będąc patronem ewangelickiego zboru w Janowicach Lęborskich (1711-39) dbał o zapewnienie mu, ze względu na nieznaną języka niemieckiego ludność kaszubską, duchownych z czynną znajomością języka polskiego.

ks. Emil Max Wilhelm Müller (*25 IV 1863 Rosenhagen, Pomorze Zaodrzańskie - † I 1919 Rowy), duchowny ewangelicki, misjonarz, proboszcz ewangelicki w Rowach, wcześniej misjonarz w Indiach; najstarszy syn chłopa; od 1872 uczęszczał do szkoły wiejskiej, a następnie przez 10 lat do Gimnazjum w Anklam; pierwsze dwa semestry teologii studiował w Halle; trzeci semestr w Berlinie, 4 i 5 semestr spędził jako ochotnik w 14 pułku piechoty w Greifswaldzie; w wolnym czasie regularnie uczęszczał na zajęcia w miejscowym uniwersytecie; 1886 nauczyciel domowy w Veltheim; po zdaniu pierwszego egzaminu teologicznego (III 1887) chciał wyjechać na misję do Indii, jednak nie dostał

zgody rodziców; 1888 wikariusz w Mittelsbueren k. Bremy; 1889 zdał drugi egzamin teologiczny i zgłosił się do organizacji misyjnej Gossnera w Berlinie; 16 IX 1889 udał się w drogę do Indii; 16 X statek uległ katastrofie na Morzu Czerwonym; niemieccy misjonarze dwie doby byli uwięzieni na parowcu, następnie w łodziach ratunkowych pojeździli do jednej z wysp, skąd następnie udało im się dostać na brytyjski okręt wojenny i dotrzeć do Adenu, potem brytyjskim parowcem pasażerskim dotarli do Kalkuty; był tam m.in. dyrektorem szkoły i seminarium teologicznego; zawarł związek małżeński; III 1898 z chorą żoną i dwojgiem dzieci wrócił do Niemiec, objeżdżał kraj i propagował działalność misyjną; XII 1900 wrócił do Indii z żoną i już trójką dzieci; do 1906 kierował seminarium w Ranchi, a do 1907 także całą stacją misyjną jako wiceprezes organizacji misyjnej Kols-Mission; następnie krótko kierował stacją w Burpee i potem znowu w Ranchi; do Niemiec wrócił pod koniec 1910; zdobywszy ogrom doświadczeń z pracy na misji, miał zamiar założyć własną organizację misyjną i aby zdobyć na to środki, postanowił objąć etat proboszcza; 1912-18 proboszcz w Rowach, gdzie wcześniej pracował na zastępstwie; po objęciu urzędu uznał, że jego najważniejszymi zadaniami będą: budowa nowego kościoła w Objeździe, przeniesienie siedziby parafii do Objazdy i zbudowanie domu dla wdów po pastorach w Rowach; realizację planów uniemożliwiła wojna;

umarł po zaledwie kilkudniowej chorobie.

Max Pechstein (*31 XII 1881 Zwickau - † 29 VI 1955 Berlin), niemiecki

artysta, malarz i grafik, rzeźbiarz, fotografik i projektant witraży, był jednym z czołowych twórców niemieckich pierwszej połowy XX w.; członek grupy artystycznej

„Die Brücke”, później założyciel grupy „Neue Secession”; autor kompozycji figuralnych, pejzaży, portretów, jeden z największych niemieckich ekspresjonistów, po I wojnie światowej przez około 25 lat, w okresie letnim, wybierał się na wybrzeże pomorskie, aby wypoczywać i regenerować swoje zdrowie; u podnóża Rowokołu powstawały obrazy, akwarele, rysunki oraz grafiki o motywach związanych z morzem, rybakami czy w ogóle z otaczającym krajobrazem i roślinnością; od 1921 tworzył w Łebie, a od wiosny 1927 urzekły go Rowy; 1937-45 na stałe związany z Łebą; zainicjował plenery malarskie w Rowach, Gardnie i Łebie na które przyjeżdżała plejada znamienitych malarzy (m.in.: Herbert Albrecht, Gotfried Brockman, Wilhelm Granzow, Rudolf Hardow, Gertrud Hardt, Willi Hardt,

Elsa Hoffman, Paul Kuhfuss, Hans Lietz, Hilda von Mach, Margarette Neuss Stube, Heinrich Otto, Otto Prieb, Siegfried Reich, Karl Schmidt-Rottluff, Heidi Strehlke, Hans Trotschel, Joachim Wendt, Hans Winter, Anna Geijer Zitzewitz, Walter Zuchors); szykanowany przez faszystów, 1937 uznany za przedstawiciela „sztuki wynaturzonej”, skonfiskowano 326 jego prac; zapalony wędkarz; II żona Marta zd. Möller, córka karczmarza z Łeby; zmarł, oszukany na transakcjach jego obrazami przez władze NRD (skradziono 61% dzieł), alkoholik nękany licznymi chorobami.

Siegfried Reich an der Stolpe (*28 X 1912 Słupsk - † XI 2001 Altea, Hisz-

pania), niemiecki artysta - malarz; w latach dwudziestych XX w. uczestnik warsztatów nad jeziorem Łebskim i gardneńskim; 1933 zachęcony przez M. Pechsteina, zaczął

malować, brał udział w wystawach sztuki pomorskiej w Słupsku; studiował w Berlinie; przyszedł od ekspresjonizmu do surrealizmu, jego prace skonfiskowano jako „zdegenerowane”; w czasie wojny więziony przez nazistów; po wojnie

do nazwiska dodał przydomek i nazywał się „Reich an der Stolpe”, tłumaczył to: „Naprawdę chciałem zabrać ze sobą w ten sposób kawałek mojego domu. Zawsze jednak muszę myśleć o Rowach”; 1946-50 we Frankfurcie nad Menem zaczął eksperymentować z zasadą bezkształtności; 1951 wystawiał z grupą artystyczną COBRA w Liège; miał wystawy w USA, Paryżu, Barcelonie, Brukseli i Sztokholmie, a także liczne wyjazdy studyjne; 1961-2001 mieszkał w Altei (Hiszpania); 1965 wystawiał zdjęcia z lat 1939-63 w Bad Godesberg; 1996 otrzymał Nagrodę Corinth w Lovis w Muzeum Ostdeutsche Galerie w Ratyzbonie.

feldmarszałek Johann David Ludwig Graf Yorck von Wartenburg (*26 VIII 1759 Poczdam - † 4 X 1850 Oleśnica Mała), pruski wojskowy, generał i feldmarszałek, syn Davida

Jonathana von Yorck z Rowów i wnuk tamtejszego pastora Johanna z kaszubskiego rodu Jarków – Jarcken; bohater niemieckich

„wojen wyzwoleńczych” 1813-15, zapoczątkował ten okres w dziejach Prus i Niemiec XIX w., podpisując w grudniu 1812 r. tajną konwencję prusko-rosyjską w Taurogach (z Johannem von Diebitschem, późn. Iwanem Dybiczem, ze strony rosyjskiej), o zaprzestaniu walk z Rosjanami; Ludwig van Beethoven skomponował na jego cześć „Yorckscher Marsch”.

Jan Wild

ZAPLANOWANE WYDARZENIA

DATA	GODZ.	WYDARZENIE	MIEJSCE
9.05	17.30	Spotkanie dla zainteresowanych Kościołem	SCDiD
9.05	17.00	Spotkanie kobiet	SCDiD
14.05	19.00	Koncert organowy Muzyczne wieczory	kościół
17.05	18.00	Koncert Tomasza Żółtki	kościół
30.05	17.00	Spotkanie kobiet	SCDiD

MUZYCZNE WIECZORY

W KOŚCIELE EWANGELICKIM 2025

RECITAL ORGANOWY

gra

Władysław Szymański

ŚRODA 14 MAJA O GODZ. 19.00

UL. SŁOWACKIEGO 40 | SŁUPSK

NASTĘPNY KONCERT ŚRODA 11 CZERWCA
KONCERT KATEDRY SZTUKI MUZYCZNEJ
UNIwersytetu Pomorskiego w Słupsku

O tym, co za nami

Życzenia i kiermasz

Grupa kobiet z naszej Parafii działająca w ramach projektu *Kobiety w akcji* pod kierownictwem Anny Froehlich przygotowała na Święta Wielkanocne kiermasz z świątecznymi dekoracjami, które można było nabyć po nabożeństwach w ostatnie niedziele czasu pasyjnego. Podczas spotkań kobiety przez trzy miesiące przygotowywały również

drobne upominki oraz kartki dla seniorów (65+) z Parafii. Część prezentów razem z życzeniami wielkanocnymi została dostarczona indywidualnie a część wysłana pocztą. Zachęcamy Panie z naszej Parafii do uczestniczenia w spotkaniach.

Muzyczne wieczory

Koncertem kwartetu *Floridus* 9 kwietnia rozpoczął się tegoroczny cykl czterech koncertów odbywających się w ramach cyklu *Muzyczne wieczory w kościele ewangelickim*

realizowanego w ramach współpracy z Miastem Słupsk. W związku z

czasem pasyjnym, w jakim koncert się odbył, zespół zaprezentował zbiór pieśni pasyjnych i wiekopostnych różnych autorów i z różnych epok, w tym także pieśni ze Śpiewnika Ewangelickiego. Kolejny koncert zaplanowany jest na 14 maja.

Wiosenne porządki

W sobotę, 12 kwietnia kiluosobowa grupa parafian spotkała się aby wykonać wiosenne porządki w kościele i wokół niego. Przycięte zostały krzewy, pograbione liście i pozbierane śmieci, które przechodnie z lubością wyrzucają za nasze ogrodzenie. Wszystkim zaangażo-

wanym dziękujemy i zapraszamy na kolejne akcje!

80 lat od zatopienia Gustloff

W sobotę, 12 kwietnia w Gdyni odbyła się uroczystość upamiętniająca zatopienie trzech statków ewakuacyjnych Gustloff, Steuben, Goya, na których znajdowało się ok. 23 tysiące osób m.in. ludności cywilnej w tym ok. 6 tysięcy dzieci, ewakuowanych z terenów III Rzeszy uciekających przed frontem sowieckim. Uroczystości rozpoczęły się od mszy podczas, której ks. W. Froehlich wygłosił kazanie, następnie nastąpiło złożenie kwiatów pod tablicą pamiątkową, a na koniec uroczystość była kontynuowana na Skwerze Kościuszki. Udział w uroczystości wzięli przedstawiciele Mniejszości Niemieckiej w Polsce z przewodniczącym Rafałem Bartkiem z Opola, przedstawiciele Konsulatu RFN w Gdańsku, władze Gdyni z prezydent p. Aleksandrą Kosiorek, duszpasterz Mniejszości Niemieckiej z Olsztyna ks. Andre Schmeier oraz ks. Sebastian Niedźwiedzieński z Kościoła

Ewangelicko-Metodystycznego.

Wydarzenie było zorganizowane przez Mniejszość Niemiecką w Gdyni z inicjatywy przewodniczącego p. Bernarda Reszki.

Pożegnanie organisty

Po ośmiu latach współpracy podczas niedzielnych i świątecznych nabożeństw i różnych uroczystości przyszedł czas na rozstanie z naszym organistą i jego rodziną. Bogumił Wrycz-Rekowski wraz z najbliższymi żoną Justyną i córką Estera zmieniają miejsce zamieszkania i wyprowadzają się w okolice Kielc. Podczas nabożeństwa 13 kwietnia mogliśmy podziękować im za ich obecność i służbę w naszej Parafii. I życzyć błogosławieństwa Bożego w nowym miejscu.

Wręczenie dyplomów

Podczas wielkanocnego nabożeństwa (20 kwietnia) laureaci Ogólnopolskiego Konkursu Biblijnego Sola Scriptura otrzymali dyplomy i Biblie przesłane przez organizatorów - Wydawnictwo Augustana z Bielska Białej oraz Generalnego Wizytatora Religii Ewangelickiej. Z naszej Parafii laureatami zostali Benjamin Froehlich 10. miejsce, Sebastian Szubert 13. miejsce w najmłodszej grupie wiekowej oraz Jonatan Froehlich 5. miejsce w najstarszej grupie wiekowej.

Wernisaż w Zehdenick

25. kwietnia w miejscowości Zehdenick k. Berlina odbył się wernisaż wystawy prac malarek z Klubu KAWON mieszczącego się w Słupskim Centrum Diakonii i Dialogu a współprowadzonego przez naszą Parafię i Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Wystawa została zorganizowana przez lokalne Sto-

warzyszenie Przyjaciół Sztuki. Wystawione prace to pejzaże, portrety i nenufary autorstwa Katarzyny Karpowicz, Katarzyny Kustry, Wandy Bilskiej, Iwony Liskowskiej, Marioli Fabjańczuk i Elżbiety Kawalec. Wystawa nosi tytuł „Spotkania” i będzie trwała do 13 czerwca. Zgodnie z tytułem wystawy podczas wernisażu miały miejsce różne spotkania. Jednym z nich były odwiedziny pani Hildegard Steer urodzonej w Słupsku w 1931 roku. Podczas wizyty przekazaliśmy rodowitej słupszczance album z dedykacją od prezydent Miasta Krystyny Danileckiej-Wojewódzkiej.

TOMEK ŻÓŁTKO

K O N C E R T

KOŚCIÓŁ
EWANGELICKO-
AUGSBURSKI
W SŁUPSKU

WSTĘP ZA OFIARĄ
NA POKRYCIE KOSZTÓW
ORGANIZACYJNYCH

17.05.2025
GODZ. 18.00

SŁUPSK. UL. SŁOWACKIEGO 40

CO NAM W DUSZY GRA

Na tych stronach Informatora Parafialnego publikowane będą artykuły, informacje, ciekawostki, recenzje i inne teksty przygotowane przez szersze grono autorek/autorów z naszej Parafii. Wraz z grupą *Kobiety w Akcji* zapraszamy do redagowania tekstów dotyczących Waszych zainteresowań związanych z wiarą, kościołem, wspólnotą, czy też Waszym doświadczaniem Boga i Jego stworzenia, którymi chcielibyście się podzielić z czytelnikami Informatora Parafialnego. Materiały do kolejnego numeru przyjmujemy do każdego 20-go dnia poprzedniego miesiąca. Zapraszamy do systematycznej współpracy!

Ruiny

Pamięć popada w ruinę.

Drzwi w czasie zastygłe,
uchylone, czekają z nadzieją,
że wstąpi wspomnienie.

Rosa łzą spływa
po zmurszałej belce.
Jedyny dźwięk to wiatru
tęsknoty westchnienie.

Mieszkańcem cisza,
milczący świadek zapomnienia.
Czasem uraczy kawą
nieme przemijanie.

Natura niewinnym gościem,
który z każdą wiosną
przejmuje na własność
poprzez zasiedzenie.

Agnieszka Lis

Bóg ma moc dać wam obficie wszelką łaskę, abyście mając wszystkiego pod dostatkiem, obfitowali we wszelkie dobre dzieła. 2 Kor 9,8

Drogie Siostry i Bracia w Chrystusie,

zwracamy się do Was z serdeczną prośbą o wsparcie corocznej zbiórki na Fundusz Bratniej Pomocy im. Gustawa Adolfa, który od wielu lat niesie realną pomoc parafiom w trudnej sytuacji materialnej. Dzięki Waszej hojności możliwe jest wspieranie remontów i renowacji kościołów, plebanii, domów parafialnych oraz innych obiektów należących do wspólnot ewangelickich w całej Polsce.

Każdego roku wiele parafii, zwłaszcza tych mniejszych i znajdujących się w mniej zamożnych regionach, zмага się z wysokimi kosztami utrzymania zabytkowych budynków. Często są to miejsca o ogromnej wartości historycznej i duchowej, wymagające pilnych prac konserwatorskich lub remontowych. Fundusz im. Gustawa Adolfa, który działa w duchu chrześcijańskiej solidarności i wzajemnej troski, stanowi konkretne narzędzie pomocy dla tych parafii.

Każda, nawet najmniejsza wpłata, przyczynia się do realizacji ważnych projektów – od wymiany dachu, przez odnowienie elewacji, aż po remonty wnętrz sakralnych. Dzięki ofiarności wiernych z całego kraju, wiele parafii może nadal głosić Słowo Boże, udzielać sakramentów i być miejscem modlitwy oraz spotkania dla lokalnych społeczności.

Zachęcamy więc do włączenia się w tę piękną inicjatywę i złożenia ofiary. Niech nasze wsparcie będzie wyrazem jedności i odpowiedzialności za dziedzictwo, które wspólnie tworzymy i przekazujemy kolejnym pokoleniom.

Zbiórka na ten cel trwa w parafiach od Wielkanocy do Świąt Zesłania Ducha Świętego, czyli do 9 czerwca 2025 r.

Ofiary można również przekazywać za pośrednictwem kont bankowych swoich parafii oraz na konto Bratniej Pomocy 85 1240 1037 1111 0000 0693 135 z dopiskiem "BPGA".

Zjazd BPGA odbędzie się **19 czerwca 2025 r.** w Opolu. Z góry dziękujemy za każdą modlitwę, ofiarę i dobre słowo.

W imieniu Zarządu BPGA - ks. Henryk Reske

W tym roku rozpoczęliśmy cykl modlitw o nasz Kościół, o diecezję i poszczególne parafie. Będziemy też modlić się o prowadzone przez nasz Kościół instytucje i duszpasterstwa. W kwietniu zakończyliśmy modlitwy o Diecezję Mazurską i wchodzące w jej skład parafie. Od niedzieli 4 maja będziemy modlić się o Diecezję Pomorsko-Wielkopolską.

*Zawsze się radujcie,
nieustannie się módlcie,
za wszystko dziękujcie.
I Tes 5,16-18*

Oto kilka słów o naszej Diecezji:

Diecezja Pomorsko Wielkopolska, jako największa pod względem powierzchni diecezja naszego Kościoła, swoim zasięgiem obejmuje teren 5 województw: pomorskiego, części warmińsko-mazurskiego, części zachodniopomorskiego, kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego. Na terenie diecezji funkcjonuje 18 parafii, które skupiają w sumie ok. 3000 ewangelików. Na czele diecezji stoi bp prof. Marcin Hintz, a prócz niego służy 14 duchownych. Diecezja ma swoją siedzibę w Sopocie.

Większość Parafian mieszka w średnich lub dużych miastach. Oprócz działalności kultowej i duszpasterskiej część parafii prowadzi działalność gospodarczą, dzięki której są w stanie się utrzymać pomimo niewielkiej liczby wiernych. Parafie działają aktywnie na polu diakonijnym prowadząc stacje diakonijne i udzielając różnorodnej pomocy osobom potrzebującym. Wiele parafii aktywnie działa na gruncie promocji Kościoła organizując spotkania dla osób zainteresowanych ewangelicyzmem, dzięki czemu liczba członków Kościoła w diecezji stale wzrasta.

Intencje modlitewne:

1. Dziękujemy za rozwój technologii, dzięki której duże odległości pomiędzy parafiami mogą wydawać się mniejsze.
2. Dziękujemy za możliwość tworzenia wspólnoty pełnej pokoju i wzajemnego wsparcia wraz z docenianiem tego, co posiadamy.
3. Prosimy o Boże błogosławieństwo i wsparcie dla wszystkich zaangażowanych w rozwój Diecezji i Parafii.

**SERDECZNIE DZIĘKUJEMY ZA WSZELKIE
1% DAROWIZNY ZŁOŻONE NA RZECZ PARAFII!
ZACHĘCAMY DO REGULARNEGO OPŁACANIA
SKŁADKI KOŚCIELNEJ**

Składkę można opłacać w kancelarii parafialnej lub przelewać na konto parafialne z dopiskiem darowizna - składka kościelna rok imię i nazwisko (pozwoli to na odliczenie wpłaconej kwoty od podatku):

25160014621816836860000001

Dla innych darowizn obowiązują te same konta. Poniżej przedstawiamy wyciąg z regulaminu parafialnego dotyczący zasad opłacania składek kościelnych. Jednocześnie przypominamy, że pełnoprawny udział np. w wyborach do rady parafialnej lub jakichkolwiek głosowaniach podczas zgromadzeń parafialnych mają osoby, które znajdują się na liście parafialnej, czyli są członkami parafii pod względem formalnym, na co składa się również opłacenie składki kościelnej. Zachęcamy państwa do cyklicznych wpłat, które można realizować np. przez stałe, miesięczne zlecenia bankowe, rozkładając roczną należność na 12 mniejszych kwot (np. w przypadku, gdy miesięczne wynagrodzenie wynosi 2400 netto, to roczna składka kościelna wynosi 288 zł. Kwotę dzielimy przez 12, co daje nam miesięcznie 24 zł. W swoim banku dokonujemy zlecenia miesięcznej dyspozycji kwoty w wysokości 24 zł na konto bankowe parafii).

**SKŁADKA KOŚCIELNA - Regulamin Parafialny
Kościoła Ewangelicko - Augsburskiego
w Rzeczypospolitej Polskiej
ZASADY OGÓLNE**

§ 7

1. Każdy członek Parafii, który został konfirmowany i ukończył 18 lat, zobowiązany jest do płacenia składek parafialnych. Składki te powinny wynosić **co najmniej 1%** jego dochodu.

2. W uzasadnionych przypadkach Rada Parafialna może zwolnić od tego obowiązku pojedynczych parafian bądź też określone grupy społeczne np. uczniów, studentów, bezrobotnych, czy też rodziny przeżywające okresowe trudności finansowe. W uchwale dotyczącej zwolnienia powinien być określony czas trwania tego zwolnienia.

PLAN NABOŻEŃSTW NA MAJ/CZERWIEC 2025

DZIEŃ	SŁUPSK D	SŁUPSK PL	LĘBORK
04.05 Misericordias Domini		10.30 	
11.05 Jubilata		10.30 	8.30
18.05 Cantata		10.30 	
25.05 Rogate		10.30 	8.30
29.05 Wniebowstąpienie		17.00	
01.06 Exaudi		10.30 	
08.06 Zesłanie Ducha Św.		10.30 	
15.06 Święto Trójcy Św.		10.30 	8.30
22.06 1 po Trójcy Św.		10.30 	
29.06 2. po Trójcy Św.		10.30 	8.30
6.07 3. po Trójcy Św.		10.30 	

ROK WYZNANIA WIARY

2025